

סדר התפילה

כעומד לפני המלך

ענין התפילה הוא, כשאדם עומד בתפילה הוא כעומד לפני המלך, כמ"ש הרמב"ם (פ"ד בתפילה ה"ה) והוא מהגמרא בברכות, וכל ההלכות שיש בשמו"ע הם בנויים באופן כזה שצריכים לעמוד באימה וביראה כעומד לפני מלך, ואסור להפסיק, שהרי אילו היה מפסיק בעומדו לפני מלך בו"ד היה מתחייב בנפשו, כ"ש כשעומד לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה, תכלית כל התפילה הוא להגיע אל השמו"ע שהוא נכנס אז לעמוד לפני המלך.

וכשרוצים להגיע אל המלך צריכים לעבור קודם את כל מיני החדרים, את שער המלך החיצונה והפנימית, עד שמגיעים אל היכל המלך בעצמו, איתא בספה"ק שצריכים לעבור עד שמו"ע ד' עולמות עד שמגיעים לשמו"ע, דהיינו כמ"ש בסידורים¹ שהברכות וסדר הקרבנות בהתחלת התפילה הוא עולם השפל, עולם העשיה,² ובברוך שאמר נכנס אל עולם גבוה ממנו, שהוא יותר קרוב אל הקב"ה, והוא עולם היצירה,³ ובברכת יוצר אור נכנסים אל עולם הבריאה שהוא העולם של כסא הכבוד, ולכן נוהגים לישב בברכות קר"ש מפני שנעשים מרכבה לבחינת עולם הכסא, לכסא הכבוד,⁴ ומשם עולים לעולם האצילות זהו שמונה עשרה, שאם אדם זוכה הוא מגיע למדרגה להיות בבחינת עומד לפני המלך.

אין לבוא אל שער המלך בלבוש שק

איתא בזוה"ק שכדי להגיע ולעמוד לפני המלך צריכים להתכונן לכך מקודם, כי אין לבוא אל שער המלך בלבוש שק, ולכן צריכים להתכונן וללבוש מלבושים ראויים כעומד לפני המלך כמ"ש בגמ' ונפסק בשו"ע (סי' צ"ח ס"ד).

ומעיקר תיקוני המלבושים הם ציצית ותפילין, לא בחנם צריך ללבוש טלית ותפילין בתפילה, המה נחוצים מאד לתפילה, ואפי' בחור שאינו לובש

טלית גדול לובש עכ"פ טלית קטן, ואצל הספרדים נוהגים שגם הבחורים מתעטפים בטלית גדול לפי שהטלית גדול הוא יותר קדוש והוא תיקון יותר גדול, עכ"פ זהו נחוץ מאד לתפילה, הציצית והתפילין מביאים התעלות בנפש, והאדם נתעלה למדרגה יותר גבוהה על ידיהם, ונעשה מרכבה כביכול להקב"ה, דהיינו בלבישת הציצית הוא עושה כסא כביכול להשראת השכינה, וע"י התפילין הוא ממשיך השכינה הקדושה על עצמו, ולכן צריך להקפיד מאד שיהיה לו ציצית ותפילין כשרים ומהודרים, דמה שמהודר יותר יש בו יותר קדושה, ואם הנך בן תורה, מסוג האנשים היותר נעלים, יש עליך תביעה מן השמים להקפיד אפי' על ההידורים, שכשקונים ציצית יש לדעת בוודאות שאכן נעשו לשם מצות ציצית, לא לקנות אלא מיהודי כשר שמכירים אותו, ואפי' שמצוי כהיום לקנות ציצית שנעשו במכונה בזול, אין לחוס על הממון, שהטווייה בודאי צריכים לשמה ואף בשאר המלאכות יש מחמירין דבעינן לשמה, וזה עולה בדמים יקרים, ואפ"ה יש לקנות ולהדר ולא לזלזל בהידורים, ואף התפילין צריכים לדקדק ולקנות תפילין מהודרות מסופר יר"ש, וזה נותן כח באיש להיות דבוק יותר בהקב"ה, שהתפילין המה דבקות, ושמו מורה עליו מלשון טפל שנעשה דבוק בהקב"ה.

אנשי כנה"ג תקנו תפלה שבכחו לתקן תקון חדש ושונה בכל יום

כשמתחילים להתפלל ולומר סדר התפילה צריכים לדעת, שאין אומרים סתם תיבות, אלא כל תיבה ותיבה היא היכל בשמים, התיבות האלו

נתקנו ע"י אנשי כנה"ג וע"י דוד המלך ע"ה, וכתוב מהאריז"ל ובספרים הק' שלאחריו (עי' תולדות יעקב יוסף פ' ויקהל עמוד ע"ה), ור"ח וואלוז'ינער מאריך בזה בספר נפש החיים (שער ב' פרק י'), שכל תיבה ותיבה מתיבות התפילה נתקן ברוה"ק ובנבואה באופן שבכל יום המה עושים תיקון אחר בעולמות העליונים, כידוע שהיו כמה קלקולים בתחילת הבריאה שמהם העולם נתקלקל, והשי"ת סיבב כן כדי שכלל ישראל יתקנו את העולם לגמרי, ועיקר הקלקול היה ע"י חטא אדם הראשון, ומאז צריך העולם לעבור כמה תיקונים עד שיבוא זמן התיקון השלם יום שכולו שבת ויתוקן העולם לגמרי, ומזמן אדם הראשון עמלו צדיקי הדורות להביא תיקון לעולם אברהם יצחק ויעקב ושכטי קה ומשה ואהרן ודוד המלך וכנ' כל אחד תיקן חלקו והביא את העולם למצב מתוקן יותר, ובכל יום נשלם ונתקן

ואני תפילה

כה

העולם יותר ויותר, ונעשה קרוב יותר לשלמות ע"י עבודת כלל ישראל, ולכן צריכים לכל יום תיקון שונה מהיום הקודם, מפני שהעולם עולה בכל יום למדרגה עליונה מקודמו, ואף שנדמה לנו שהעולם יורד ממדרגתו בכל יום, כן הוא האמת שהדורות מתקטנות שיש ירידת הדורות, אבל הבריאה בכללו נעלה יותר והנשמות מזדככות מיום ליום.

ואנשי כנה"ג תקנו תפילה כזאת שבכוחו לתקן תיקון חדש ושונה בכל יום, ולא עוד אלא שכל רגע ורגע בעולם יש לו תיקון שונה, ולא עוד אלא שכל אדם בעולם יש לו תיקון שונה מחבריו, והתיקונים המיוחדים לו, אי אפשר ליעשות ע"י אחרים רק הוא בעצמו צריך לתקנם, שאין להקב"ה דבר מיותר בעולמו, אלא לכל אדם יש לו תפקיד משלו ושונה מחבירו בתיקון העולם, שכשם שפרצופיהם שונות כך נשמותיהם שונות שהפנים מורה על הפנימיות, ומאז בריאת העולם לא היו ב' אנשים שיהיו שוים בשליחותם ובתפקידיהם, נמצא שיש לכל אדם בכל יום ובכל תפילה תיקון משל עצמו שצריך לתקנו, ואנשי כנה"ג תקנו את התפילה באופן כזה שהוא מתאים לכל אדם ולכל יום ולכל עת לתקן את התיקונים השייכים לו.

ולזה אומר החידושי הרי"ם פי' המשנה (אבות פ"א משנה י"ד) אם לא עכשיו אימתי, כשאתה קם משנתך בבוקר לעבודת ה' ביחול הלב ליראה את ה', צריך אתה לדעת שביום הזה מוטל עליך לתקן בעולם את הטעון תיקון, שלא בחינם נתן לך הקב"ה את היום הזה, שהקב"ה קצב לך מראש מספר קצוב של ימים ושל שעות ושל רגעים של חיים בעולם הזה, כי רגע באפו חיים ברצונו (תהלים ל' ו'), כל רגע ורגע שהאדם מקבל חיות בעולם הוא רק כדי למלאות רצון הבוית"ש, ואם ח"ו לא אתקן ביום ובשעה וברגע זה את מה שמוטל עלי בעצמי לתקן, הוא הפסד עצום, ומי יודע כמה יהיו צריכים לעמול כדי לתקן את הענין הזה שלא בזמנו כדי שיבוא העולם לתיקון השלם. וזהו מ"ש במשנה אם לא עכשיו, אם לא תעשה את המוטל עליך לעשות עכשיו, אימתי, אל תאמר אינני יכול ללמוד היום אלמד למחר, שהרי מחר יהיה זה סוג שונה של לימוד ושל תפילה, למחר נקבע תפקיד אחר ושליחות אחרת, מחר יש תכשיל אחר ומטעמים אחרים שצריכים להעלות אל הקב"ה ע"י התפילות והעבודה שלנו, ומה שאתה צריך לתקן היום לא יחזור עוד למחר.

כל תיבה מתיבות התפלה הוא היכל אחר בגן עדן

ולא רק כל תפילה הוא תיקון שונה, אלא כל תיבה ותיבה בתפילה הוא היכל נפרד ושונה והולכים מהיכל להיכל ומחצר לחצר. ישנו חידוש גדול מהבעש"ט הק' (ע"י ליקוטים יקרים עמוד י"ז, וצוואת הריב"ש עמוד י"ד), ופלא הוא שיזוהו שזהו חידושו של הבעש"ט הק' ולא נאמר לפני כן מעולם, ודבר זה לא נמצא לא בתורת האריז"ל ולא בכל הראשונים והרמב"ן וכל המקובלים, והחתם סופר בדרשות מביאו ולא מעצמו אלא אומר "ודע", פי' אני מוסר לך ידיעה, ובודאי שקיבל זאת מרבו ההפלאה שהיה תלמיד המגיד ממזריטש, ואינו אומר זאת בשם אומרו מטעם הכמוס עמו, ואלו דבריו, כל תיבה ותיבה מהתפילה הוא היכל אחר בג"ע, וכשאדם מתפלל הוא הולך מהיכל להיכל, ואם נופלים לו מחשבות זרות באמצע התפילה וחושב מדברים אחרים, הוא משום שזרקו אותו מן ההיכל ההוא, שסביב כל תיבה וכל היכל שוכנים המלאכים הכרוכים ולהט החרב המתהפכת ששומרים את דרך עץ החיים שלא יכנס לשם מי שאינו הגון ואינו ראוי ליכנס לאותו היכל, עכ"ד.

ידוד המלך ע"ה היה לו מפתח גדול שבו פתח את כל ההיכלות, וכן אנשי כנה"ג היו להם מפתחות, שתקנו את התפילה ופתחו את ההיכלות בנבואה וברוה"ק כמ"ש בגמ' (מגילה י"ז ע"ב) והרמב"ם הביאו (פ"א מתפלה ה"ד) שהיה ביניהם כמה נביאים והם תקנו נוסח התפילה בנבואה שהוא המפתח ליכנס אל ההיכלות, וכשאינו ראוי זורקים אותו מהם.

לכן צריכים להתכונן היטב לתפילה, ולבקש מאת הבוית"ש שיזכה ליכנס אל תוך ההיכלות, ולפעמים זוכים ליכנס אל היכל זה ולפעמים אל היכל אחר, אך להתפלל תפילה שלימה ממה טובו עד אחר עלינו כלי שום מחשבה זרה, לזה זוכה רק מי שהוא צדיק אמת, אבל כל אדם שופטים אותו בכל יום לכמה היכלות יכניסוהו ומכמה היכלות יזרקוהו, ולפי מה שהוא מתייגע בתפילה כן הוא זוכה, שבשמים רואים את היגיעה וההתאמצות של אדם לזכות לתפילה

ואני תפילה

כז

טובה, והשי"ת שהוא אב הרחמים מרחם עליו שלא יגע לריק ונותן לו מתנת חנם ומניחו ליכנס אפי' באותן היכלות שאינו ראוי ליכנס אליהם לפי מעשיו.

אופן התפלה אצל צדיקי וחסידי קמאי

וכתבו הפוסקים שצריכים להתפלל כמונה מעות, דהיינו מעות של כסף ולא פרוטות של נחושת, שמי שנכנס לחנות כדי לקנות ומשלם במעות של כסף הוא מדקדק היטב במנינו ונזהר שלא יטעה, וכשאדם מחשיב כל תיבה מתיבות התפילה כמו מטבע של כסף, רואים בשמים שהתפילה היא דבר חשוב אצלו ונותנים לו שכר ומניחים אותו ליכנס ליותר היכלות.

וכתב המג"א בסימן נ"ג דאיתא שם שאם הפסיקו באמצע פסוד"ז שיעור כדי לגמור את כולן צריך לחזור לראש, כותב שהשיעור כדי לגמור את כולה הוא חצי שעה, כך שיעור הוא שזמן התפילה מברוך שאמר עד ישתבח הוא חצי שעה, אף שאין כל אחד יכול להאריך בפסוד"ז חצי שעה, עכ"פ צריך להתפלל במתינות ולא במרוצה.

היו צדיקים שהיו מתפללים כמה שעות, ואני הכרתי בימי מגורי בויליאמסבורג יהודי יקר, עובד גדול מחסידי חב"ד ושמו ר' אברהם זיסקינד, שבימות החורף כשהיו באים לביהכנ"ס בשב"ק בשחרית בתשע בבוקר היה הוא כבר באמצע תפילתו, וכשבאו לפנות ערב למנחה של שבת היה עומד עדיין בתפילת שחרית, ולא היה סתם מאריך באמירת התיבות, רק סידור האריז"ל היה פתוח לפניו ומעיניו זלגו פלגי דמעות כל הזמן, ואלו היו דמעות של שמחה שבשבת אסור להוריד דמעות של צער, ככה היו הצדיקים מתפללים שהיו מרגישים מתיקות כזאת בכל תיבה מתיבות התפילה עד שלא היו יכולים לינתק מתיבה אחת לאחרת.

לעומת זאת היו צדיקים שהיה להם דרך אחרת בעבודת ה' שהיו מתפללים במהירות, שכל כך נהנו מהתפילה שכבר רצו לחטוף את התיבה הבאה ולא יכלו להתאפק מרוב תענוג שהרגישו בכל תיבה. והיה גם בחינה אחרת שהיו צדיקים שלימדו את תלמידיהם להתפלל במהירות כדי שהשייגעץ לא

יסתכן אל התפילה והיינו שלא יספיק ליכנס מחשבות זרות באמצע התפילה, אך זה היה שייך לעובדי ה' בשנים קדמוניות, אבל לנו זה לא שייך, כמו ששמעתי פעם מיהודי עובד ה' בירושלים שאמר שבדורות הקודמים היו חסידים שהתפללו במהירות כמו בקוצק וכדו' ותכוננו כדי שהשייגעץ לא יכנס אצלו באמצע התפילה, אבל כיום שהשייגעץ כבר נמצא אצלנו עוד לפני התפילה, אדרבה צריכים להתפלל לאט אולי יצליחו להודפו לברכה אחת או למזמור אחד לפחות.

ברתא דמלכא איהי צלותא

אחד מן הדברים העיקריים שבאמצעותה זוכים לתפילה כראוי הוא שמירת הברית, מי שנוהר בענין הזה במחשבה בדיבור ומעשה ואינו פוגם ח"ו זוכה לתפילה, כמ"ש ב"זה"ק (תיקון תיקון י"ג דף כ"ט ע"ב) כרוזא נפיק בכל יומא מאן דקטיל ההיא חויא וכי' יהבין ליה ברתא דמלכא דאיהי צלותא, חויא הוא היצה"ר הנחש הקדמוני, וברתא דמלכא הוא התפילה, שמי שהורג את הנחש נותנים לו מתנה תפילה, וכל אחד לפי מדרגתו שמתגבר על היצר הרע מרגיש הוא תענוג בדבקות התפילה, וצריך כל אחד לדעת שבזמן הזה שאנו בדור נמוך מאד והיצה"ר גדול מאד, ומתמודדים אנו בנסיונות קשים מאד כדאיתא בגמ' (ברכות ל"ב ע"א) משל לבן שמעמידים אותו על פתח של זונות מה יעשה הבן שלא יחטא, וכיון שקשה מאד להתגבר על ענין זה צריכים לעמול יותר להתגבר על יצר הרע ולהתפלל ולבקש רחמים שיזכה לזה.

שָׁכְרוּ עַל ה' אֱלֹהֵינוּ - hope

והתפילה אינו שוה לכל אחד, שישנם אנשים אשר אינם יכולים לסבול כשמתפללים לאט, ואפי' אותם שיש להם טעם בתפילה לא כל העתים שוים שיש פעמים שמתפלל טוב יותר ויש פחות, וצריכים לסבול עול התפילה, וכן בלימוד התורה ישנם כאלו שאינם סובלים לשבת על מקום אחד ללמוד ברציפות זמן ארוך בלי להפסיק, אך זהו תיקון גדול לנפש האדם שיתפלל או ילמוד וכן כל המצוות יעשה אותן ואף שאין לו חשק וטעם בזה יסבול העול,

ואני תפילה

כט

שהרי כל אחד צריך לסבול יסורים במשך ימי חייו, האוה"ח הק' אומר עה"פ (שמות ו' ו') "והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים", שאמר הקב"ה לישראל תחת אשר הייתם במצרים והייתם סובלים יסורים מסבלות מצרים, הוצאתי אתכם כדי שתסבלו העול של תורה, להיות עבד ה'. וכיון שממילא תהיה צריך לסבול יסורים יותר טוב שתסבול היסורים תחת עולם של המצוות, שתסבול העול של תפילה או של תורה ושאר המצוות ואלו יהיו היסורים, מוטב לסבול יסורים בשביל דברים רוחניים בשביל הקב"ה מלסבול עבור דברים אחרים, כדאמרינן בגמ' (סנהדרין צ"ט ע"ב) כולהו גופי דרופתקי נינהו שהרי אדם לעמל יולד טובי לדזכי דהוי דרופתקי דאורייתא.

ומורי ורבי ר' שרגא פייבל מנדלוביץ זצ"ל אמר פשט על הא דאיתא בזה"ק (פרשת ויקהל דף קצ"ח ע"א) על הפסוק (תהלים קמ"ו ה') "אשרי שקל יעקב בעזרו שברו על ה' אלוקיו" אל תקרי סברו אלא שברו עכ"ל הזוה"ק, והסביר הוא הענין שכל אדם צריך לעבור את העוה"ז ולישבר ביסורים, ויש מי שרודף אחר מזונותיו ועמל בפרך ובעבודה קשה ונשבר עבור מזונותיו, אבל מי שבוטח בה' לא ירדוף וישבר עבור עסקיו ומזונותיו ופרנסתו, אלא יקבע עתים ושיעורים ארוכים ללימוד התורה, ולא יקמץ בזמן התפילה, אלא יבטח בהקב"ה שיפרנסהו גם כשעובד זמן מועט, אמת הוא שאדם מוכרח לעבוד בשביל פרנסתו, אך א"צ לישבר על זה, צריך להיות לו זמן מספיק לתורה ותפילה ובזמן הנשאר יעבוד לפרנסתו, ומי הוא שעושה כן, זהו מי שיש לו בטחון בהקב"ה שיודע שלא יפסיד מפרנסתו כלום ע"י התורה והתפילה, וזהו מה שכתוב אשרי שקל יעקב בעזרו שברו על ה' אלוקיו, היינו מי שהוא בוטח בה' אל תקרי סברו אלא שברו שמשבר עצמו לה', שחושב למה לי לישבר לדברים גשמיים מוטב לישבר על ה' אלוקיו.

זמרו למלכנו זמרו

קודם התפילה אומרים פסוד"ז, כתב בספר שערי אורה שחברו אחד מן הקדמונים ע"פ קבלת הראשונים הרמב"ן וחביריו, והאריז"ל אמר שאחר הזוה"ק אסור ללמוד שום ספר קבלה חרץ מספרי הרמב"ן וספר שערי אורה שהם כיונו בכל לפי האמת, ואלו דבריו, שידוע שכל האטמוספירה דהיינו ארץ

ואני תפילה

ל

העולם, [נהכוונה לאויר העולם הרוחני רק שמשתמשים במשלים מן העולם הזה כדי לשבר את האוזן], מלא במלאכים, מלאכים טובים ומלאכים רעים, ישנם מלאכים שמביאים את התפילה אל השמים, וישנם מלאכים שאין מניחין את התפילות לעלות למעלה, ישנם תפילות כאלו שאינם ראויים לעלות אל השמים והמלאכי חבלה חוטפין אותן וזורקים אותם למקום פסולי המוקדשים כמ"ש בספרים. והאויר מלא ממלאכי חבלה שנבראו ע"י עבירות, וצריכים לבקוע את המחיצות ואת האויר וליכנס לפני המלך, ואיך יכולים לחתוך ולבקוע את המחיצות שלא יעכבו בעד התפילות, העצה לזה הוא לומר פסוקד"ז שהוא מלשון זמירה היינו חיתוך כמו (ויקרא כ"ה ד') וכרמך לא תזמור, (תהלים מ"ז ז) "זמרו אלקים זמרו זמרו למלכנו זמרו" הוא פסוקד"ז, ואם אומרים פסוקד"ז בכוונה, הולכים ביחד עם דוד המלך ובוקעים את כל האוירים וכל המחיצות ואין מי שיעצור בעד דוד המלך ע"ה ומגיעים עד כסא הכבוד.

בזמן הזה הוי פסוקד"ז חובה

ובאמת שכפי הנראה בגמ' אין חיוב לומר פסוד"ז, שלא מצינו בגמ' שחייבין לאומרם, אמנם מצינו שהוא זכות גדול לאומרם, דמי שאומר אשרי והללוקה זוכה לדברים טובים (ברכות ד' ע"ב, ע"י שבת קי"ח ע"ב), ואיתא בירושלמי (הביאו הב"י בס"י ג"ד) הסח בין ישתבח ליוצר חוזר עליו מעורכי המלחמה שנקרא עבירה, ומשמע מזה שהיה להם פסוד"ז שהרי תקנו ברכה לפני ואחריה, אבל לא מצינו שיש חיוב לאומרם, והטעם הוא שהצדיקים הקודמים היו יכולים להתפלל בכהירות ולא היו צריכים לזה, אך אנו אין אנו יכולים להתפלל בלעדיה, וזה ברור שהתנאים והאמוראים ג"כ אמרו פסוד"ז אף שלא היה חוב, כמו שמובא מהאריז"ל וב"י מביאו מהקדמונים שנוסח הברכה של ברוך שאמר הוא פיתקא דנפל מן שמיא לאנשי כנה"ג.

ולזהבין הענין שאנו שונים מדורות הקודמים אפ"ל ע"פ מה ששאלו את הצמח צדק (הובא בקונטרס שמועות וספורים מתלמידי הרש"ב מליובאוויטש זי"ע) מה הטעם שאנו מחמירים בכמה ענינים יותר מדינא דגמ' ומן הראשונים כמלאכים, ובפרט בהלכות טריפות יש לנו הרבה חומרות שלא נהגו כן בדורות הקודמים, ענה להם הצמח צדק זצ"ל, הרי דבר שאסור, פירושו שהוא אסור וקשור בהקליפות, ומה

ואני תפילה

לא

שהוא מותר הוא מותר מהם, שאסור הוא מלשון קשור, והצדיקים הקודמים היו צדיקים גדולים והיו יכולים לאכול חתיכת בשר שהיה שם שאלה זאת ולברר הניצוצות ממנו, אבל אנו אנשים קטנים ואין ביכולתינו לעשות זאת, ואם אנו נאכל זאת, אדרבה, לא רק שלא נתקן אלא נטמא את נפשותינו ח"ו, שהרי כל סעודה היא מלחמה, אם נוכל לתקן ולברר את הניצוצות ולהכניסם לקדושה או ח"ו להיפך ליתן לקליפה את הניצוצות הצריכים בירור, שלכן נקרא הסעודה לחם (עי' רש"י ויקרא כ"א י"ז ד"ה לחם) מלשון מלחמה, ומטעם זה צריכים אנו להחמיר יותר.

וכמו"כ בתפילה שאע"פ שמדינא דגמ' הפסוד"ז הוא רשות, ומטעם שהם היו בכוחם להעלות התפילות בלא"ה, ואפ"ה ממידת חסידות היו הצדיקים הקודמים אומרים זאת, אבל כהיום אם לא נאמר פסוד"ז לא יעלה התפילה למעלה, ומה שלא קבעו אנשי כנה"ג את הפסוד"ז לחובה, הוא מפני שאז היה בהמ"ק קיים והקריבו קרבנות והקטירו קטורת, והריח ניחוח של הקרבנות וריח עשן הקטורת היה עולה ומטהר את האויר מכל המפריעים להעלות התפילות למעלה, ולכן לא היו צריכים לומר הפסוד"ז כדי לטהר האויר, אבל אנו בעוונותינו הרבים שאין לנו לא מנחה ולא זבח ולא קטורת חייבים אנו לומר פסוד"ז לטהר האויר וכיום נקבע זאת חובה, שבלא זה לא תעלה גם תפילת שמו"ע.

וכמו שמצינו גבי תפילת ערבית דאיתא בגמ' שהוא רשות, והתוס' כתבו (שבת ט'
ע"ב ד"ה למ"ד) שכהיום הוא חובה, והטעם הוא מפני שבליילה יוצאים כל המזויקים
להאויר העולם כמ"ש (תהילים ק"ד כ') תשת חושך ויהי לילה בו תרמש כל חיתו
יער, וא"א לעבור את הלילה בלי לינזק ח"ו, לכן הוי תפילת ערבית חובה ושמירה
מפני המזויקים. היוצא מכל זה דפסוד"ז הוי חוב ועיקר גדול לקבלת התפילה.

